

Justis- og beredskapsdepartementet
v. Lovavdelingen
Postboks 8005 Dep

0030 OSLO

Sendes pr. epost og post

Deres ref:
18/35556 ES SSS/bj

Dato:
22. oktober 2018

Høring - nytt straffebud om befatning med bilder som er særlig egnet til å krenke privatlivets fred – NRKs høringsuttalelse

1. Innledning – NRKs generelle bemerkninger til lovforslaget

Vi viser til Justis- og beredskapsdepartementets høringsbrev datert 26. juni 2018 med høringsfrist 1. oktober d.å. Norsk rikskringkasting AS (NRK) er ved epost datert 11. september innvilget fristutsettelse til 22. oktober.

NRK leser høringsnotatet slik at departementet anbefaler lovforslagets alternativ 1 som ny straffebestemmelse. NRK har videre merket seg at departementets forslag går lengre enn anmodningsvedtaket, når det foreslår å kriminalisere også fremstilling og (aktiv) anskaffelse av privatlivskrenkende materiale, i tillegg til deling, samt at både lyd- og bildemateriale skal omfattes. Vi forstår imidlertid høringsnotatet slik at det ikke er departementets eller Stortingets intensjon å ramme mediene og journalistisk virksomhet med den nye bestemmelsen, ettersom medienes befatning med slikt materiale normalt er vernet av ytringsfriheten og sjelden vil være «uberettiget», jf. høringsnotatets punkt 2.9 og 4.5.

NRK ser at det kan være et samfunnsmessig behov for en lovendring fordi dagens regulering fremstår som «fragmentert og lite oversiktlig», jf. høringsnotatets pkt. 4.1.1. I denne høringsuttalelsen vil vi imidlertid fokusere på enkelte svært uheldige konsekvenser av det fremlagte forslaget.

NRK mener lovforslaget vil begrense medienes tilgang på informasjon som er avgjørende for at mediene skal kunne oppfylle sin rolle i et demokratisk samfunn. Lovforslaget oppstiller et forbud mot fotografering og film- og lydopptak som innebærer en svært skjønsmessig vurdering, og som etter sin ordlyd også vil ramme journalistisk virksomhet.

Medienes viktigste oppgave er å gi befolkningen informasjon av allmenn interesse og å ha en kontrollerende funksjon overfor maktfaktorer i samfunnet. Dette innebærer bl.a. å kunne dekke ulykker og hendelser som rammer enkeltindivider eller grupper av mennesker. Skal mediene kunne utføre denne oppgaven er man avhengig av informasjon fra øyevitner og kilder som sitter på materiale som avdekker lovbrudd og andre alvorlige forhold mm. Lovforslaget er etter vårt syn utformet slik at det alvorlig vil svekke medienes mulighet for å anskaffe eller motta slik informasjon, og dermed også svekke medienes mulighet for å oppfylle sin samfunnsrolle.

Medienes undersøkelses og innsamlingsarbeid er helt grunnleggende for at mediene skal kunne gi allmennheten korrekt informasjon i saker av allmenn interesse, og denne fasen er derfor gitt et særskilt sterkt vern etter den europeiske menneskerettighetskonvensjonen (EMK) artikkel 10.

Straffebudet må følgelig avstemmes mot hensynet til ytringsfriheten og medienes rolle i et demokratisk samfunn. NRK mener det er en svakhet at notatet ikke inneholder noen vurdering av forslagens konsekvenser for medienes oppgave og vilkår. Kriminalisering av handlinger som også rammer journalistisk virksomhet kan videre være i strid med ytrings- og informasjonsfriheten i Grl. § 100 og EMK art. 10. Dette vil bli utdypet nedenfor.

Under pkt. 2 vil vi redegjøre nærmere for disse hensyn og hvorfor pressen bør behandles særskilt hvis lovforslaget blir vedtatt.

Under pkt. 3 vil NRK forklare hvorfor forslaget er problematisk for medienes journalistiske virksomhet, og illustrere med situasjoner mediene kan komme opp i som objektivt sett vil rammes av gjerningsbeskrivelsen i tilknytning til hver av de tre handlingsalternativene «fremstiller», «anskaffer» og «gjør tilgjengelig».

I pkt. 4 vil NRK foreslå ulike løsninger for å ivareta hensikten bak lovforslaget samtidig som dette ikke rammer medias journalistiske virksomhet.

2. Hvorfor bør media være i en særstilling hvis lovforslaget vedtas?

2.1. Medienes rolle i et demokratisk samfunn

NRK vurderer det slik at formålet med lovendringen ikke er å innskrenke pressens befatning med privatlivskrenkende informasjon, men å regulere annen uønsket atferd knyttet til slikt materiale. Stortingets mål har nettopp vært å forhindre ukritisk eller ondsinnet spredning av slikt innhold, og ikke publisering gjennom redaktørstyrte journalistiske medier.

Selv om lovforslaget ikke har til hensikt å begrense pressens arbeidsmetoder, vil forslaget kunne ramme medienes journalistiske virksomhet på flere måter (se bl.a. nedenfor i pkt. 3). NRK savner derfor en grundig vurdering av lovforslagets konsekvenser for ytrings- og informasjonsfrihet, herunder særlig medienes undersøkelses- og innsamlingsfase, jfr. Grl. § 100 og EMK art. 10.

Medienes viktigste rolle i et demokratisk samfunn er som nevnt å bringe frem informasjon av allmenn interesse, samt å være en "offentlig vaktbikkje" i forhold til maktfaktorer i samfunnet.

EMK artikkel 10 annet ledd oppstiller tre vilkår for eventuelle begrensninger: Inngrepet må være foreskrevet ved lov, det må være begrunnet i et av de uttømmende opplistede formålene i bestemmelsens annet ledd, og inngrepet må være nødvendig i et demokratisk samfunn. Nødvendighetskravet innebærer at det må foreligge et *tvingende samfunnsmessig behov* («*pressing social need*») for å gjøre inngrep i ytringsfriheten.

Det må følgelig foreligge særlig sterke grunner for at inngrep i ytringsfriheten kan anses som lovlig. Desto større allmenn interesse saken har, desto viktigere mothensyn må foreligge før nødvendighetskravet er oppfylt.

I denne forbindelse er det bl.a. grunn til å peke på at fotografier og filmklipp i saker av allmenn interesse ofte vil ha helt selvstendig informasjonsverdi både som dokumentasjon, og fordi det som vises ikke på samme måte er mulig å få frem ved bruk av ord. EMD har i flere saker understreket medienes særskilte sterkt vern når det gjelder å bringe frem *korrekt* informasjon i saker av allmenn interesse. Domstolen har bl.a. i en rekke avgjørelser uttalt følgende holdning:

"The Court has consistently recognized that the public has a right to receive information of general interest. Its case-law in this field has been developed in relation to press freedom, which serves to impart information and ideas on such matters (...). In this connection, the most careful scrutiny on the part of the Court is called for when the measures taken by the national authority are capable of discouraging the participation of the press, one of society's "watchdogs", in the public debate on matters of legitimate public concern (...), even measures which merely make access to information more cumbersome..." [Tarsasag mot Ungarn 2009 avsnitt 26 – våre understrekninger]

*"The Court considers that obstacles created in order to hinder access to information of public interest may discourage those working in the media or related fields from pursuing such matters. As a result, they may no longer be able to play their vital role as "public watchdogs" and their ability to provide **accurate and reliable** information may be adversely affected." [Tarsasag mot Ungarn, 2009, avsnitt 38 - våre understrekninger]*

*"The Court recalls that freedom of expression constitutes one of the essential foundations of a democratic society and that the safeguards to be afforded to the press are of particular importance ... Without such protection, sources may be deterred from assisting the press in informing the public on matters of public interest. As a result the vital public-watchdog role of the press may be undermined and the ability of the press to provide **accurate and reliable** information may be adversely affected." [Eksempelvis Goodwin mot Storbritannia, 1996, avsnitt 39 - våre understrekninger.]*

2.2. Medienes undersøkelses- og innsamlingsfase er beskyttet av EMK art. 10

EMK artikkel 10 verner som nevnt ikke bare ytringsfrihet i snever forstand, men også medienes rett til å samle inn informasjon uten inngrep fra offentlige

myndigheter, jf. eksempelvis EMD-dommene Dammann mot Sveits av 25. april 2006, Gsell mot Sveits av 8. oktober 2009 og Schweizerische Radio- und Fernsehgesellschaft mot Sveits av 21. juni 2012. Dette er stadfestet også av Høyesterett, jf. blant annet i Treholt-innsynssaken i Rt. 2013 s.374 som i avsnitt 50 uttaler:

«Pressen har en anerkjent og viktig funksjon som vokter av blant annet organer og personer som utøver offentlig myndighet, herunder domstoler og andre aktører i rettspleien. Dette er også fremhevet av EMD, blant annet i Tarsasag-saken, der funksjonen som 'watchdog' trekkes frem i avsnitt 26. Også i andre sammenhenger har EMD gitt uttrykk for behovet for å beskytte journalisters muligheter til å foreta undersøkelser. Saken Dammann mot Sveits (EMD 25. april 2006) (EMD-2001-77551) gjaldt en journalist som ble ilagt en bot for over telefon å ha mottatt konfidensielle opplysninger fra en underordnet assistent ved påtalemyndighetens kontor. Saken gjaldt altså journalisters arbeid på undersøkelsesstadiet. Domstolen ga uttrykk for at denne fasen «called for the closest scrutiny on account of the great danger represented by the sort of restriction on freedom of expression», jf. Information Note on the Court's case-law No. 85. [våre understrekninger]»

Når departementet i pkt. 2.9 og 4.5 i høringsnotatet omtaler pressen, er dette knyttet opp mot medias publisering av privatlivskrenkende materiale og ikke den forutgående anskaffelsen eller fremstillingen av materialet. Det ser ut til at departementet her har likestilt fotografering med publisering når man har utformet forslaget til ny lovbestemmelse. Det er ikke reflektert over at media i stor grad er avhengig av å innhente dokumentasjon av hendelser og forhold som kan ha stor betydning som underliggende informasjon i saker, uten at materialet i seg selv nødvendigvis vil bli publisert.

Å kriminalisere selve fotograferingen eller opptak av lyd og bilde vil i mange saker hindre mediene i å foreta nødvendige undersøkelser og dokumentasjon av forhold som etter en nærmere vurdering kan vise seg å ha allmenn interesse.

Det er helt vanlig at mediene besitter materiale som det ikke er aktuelt å publisere, eller ikke aktuelt å publisere på en identifiserende måte. Et illustrerende eksempel fra det siste året, er flere redaksjoners informasjon i "metoo"-sakene. Men også i saker som handler om kriminalitet, ulykker, helsevesen mv er det normalt at mediene har personsensitivt materiale som kan være nødvendig for å verifisere saker av stor allmenn interesse, men som det ikke har vært aktuelt å publisere. Dette kan både være lyd- og billedopptak, eller fotografier.

Før en eventuell publisering av materiale som kan være krenkende for privatlivet til enkeltpersoner, vil media foreta en avveining mellom ytringsfriheten og personens rett til privatliv. Pressen har både et sivilrettslig og strafferettslig ansvar for ikke å krenke noens privatliv. Praksis viser at dette er et ansvar mediene er seg bevisst. Redaktørstyrte medier har i tillegg forpliktet seg til å følge de presseetiske reglene i Vær varsom-plakaten. Her er inntatt strenge retningslinjer for behandling og publisering av slikt sensitivt materiale og det understrekes at presseetikken gjelder hele den journalistiske prosessen, fra

innsamling til publisering av det journalistiske materialet. Eksempelvis står det i Vær Varsom-plakatens punkt 3.9 at mediene skal opptre hensynsfullt i den journalistiske arbeidsprosessen og vise særlig hensyn overfor personer i sårbare situasjoner.

NRK mener innføringen av en ny straffebestemmelse som kriminaliserer pressens undersøkelses- og innsamlingsfase, vil være i strid med EMK artikkel 10. En slik bestemmelse vil i praksis begrense medienes tilgang på informasjon av vesentlig interesse og virkeområdet må derfor avgrenses mot medienes befatning med potensielt privatlivskrenkende materiale.

3. Lovforslagets virkning på medienes journalistiske virksomhet

3.1. «Fremstiller» – fotografering, filming og opptak av lyd

Av høringsnotatets punkt 5.2 fremgår at grunnvilkåret «*særlig egnet til å krenke noens privatliv*» er tenkt å rekke vidt, slik at også bilder av noen som er skadet, syk, sterkt beruset eller i psykisk ubalanse kan være omfattet. Videre nevner departementet avbildning av personer i mer dagligdagse situasjoner, samt bilder som er tatt i hemmelighet uten at selve bildet er av krenkende eller nedverdiggende karakter. For mediene vil det i konkrete saker kunne være legitimt å publisere slike bilder, dersom innholdet er av allmenn interesse. I tillegg vil slike bilder kunne ha viktig dokumentasjonsverdi og verifisere fakta i en sak av allmenn interesse, uten at det er aktuelt å publisere bildene. I andre tilfeller vil innholdet være av en slik art at bildene bør kunne publiseres i anonymisert form.

I denne forbindelse skal også nevnes at det enkelte ganger vil være nødvendig for mediene å bruke skjulte opptak for å avdekke forhold av stor allmenn interesse. Det følger av Vær Varsom-plakaten punkt 3.10 at det bare kan gjøres dersom det er eneste mulighet for å avdekke forhold av vesentlig samfunnsmessig interesse.

Departementet uttaler i pkt. 5.2 at forslaget ikke er ment å omfatte bilder tatt i situasjoner som dekkes av åndsverkloven (ål.) § 104 a-c (retten til eget bilde). Slik vi forstår departementet har man altså ikke til hensikt å kriminalisere bruk av bilder som er legitimt etter § 104 a-c.

Vi vil her påpeke at det er en viktig distinksjon mellom ål. § 104 og forslaget til ny straffebestemmelse. § 104 forbyr kun *gjengivelse/offentlig visning* av bilder som allerede er tatt, og bestemmelsen er således ikke et fotoforbud slik den foreslåtte straffebestemmelsen er, som også dekker «fremstilling». Etter ordlyden vil ny § 267a ramme selve fotograferingen/lyd-bildeopptaket, selv om en gjengivelse av materialet er tillatt etter ål. § 104 a-c. Denne sentrale forskjellen mellom bestemmelsene gjør at det er noe uklart hva departementet har ment om rekkevidden av ny § 267a sammenholdt med ål. § 104 a-c. NRK mener dette forsterker behovet for å tydeliggjøre at straffebestemmelsen ikke gis anvendelse for medienes journalistiske virksomhet.

En viktig del av pressens arbeidsmetode er, som nevnt, å innhente og dokumentere informasjon som kan ha allmenn interesse. Hvis det å fotografere eller gjøre lyd- og bildeopptak i seg selv skal bli straffbart, hindres pressen i å utøve sin samfunnsoppgave.

En svært praktisk situasjon som kan bli påvirket, er fotografering av personer på åsteder for trafikkulykker og andre tragiske hendelser. Andre eksempler er fotografering, filming og lydopptak av andre forhold som etter en konkret vurdering kan ha allmenn interesse, for eksempel av voldsutøvelse, av intim omgang, av personer som utsettes for mobbing eller liknende krenkelser, eller der vedkommende som blir fotografert er i psykisk ubalanse mv.

Utgangspunktet - og den klare hovedregelen - er at retten til fotografering er fri, slik at både pressen og andre kan fotografere. Hvis det er nødetafer på stedet, kan det tenkes at man må etterkomme pålegg fra politiet om hvor man rent faktisk kan oppholde seg av hensyn til nødetaferens arbeid, i medhold av politilovens §§ 5 og 7. Slike pålegg kan imidlertid ikke knytte seg til hvor tilstedeværende retter kameralinser og mobiltelefoner. I slike situasjoner må nødetaferne så langt som mulig tilrettelegge for at pressen kan dokumentere fra situasjonen. Det følger av EMK art. 10 at politiet ikke kan begrense *pressens* rett til å fotografere i slike tilfeller. EMD har i flere avgjørelser lagt til grunn at medienes innsamlings- og undersøkelsesfase har et særlig vern. Vi viser også her til Høyesteretts uttalelser i Treholt-innsynssaken i Rt. 2013 s. 374 (avsnitt 50) som er gjengitt ovenfor i pkt. 2.

NRK frykter at lovforslaget vil påvirke arbeidsforholdene for journalister eller andre som ønsker å ta bilder mv. fra slike hendelser, eller allerede har tatt bilder. Det er en klar risiko for at bestemmelsen vil påvirke hvordan man blir møtt av politiet i felt og av påtalemyndigheten ved vurdering av tvangsmidler. Begge deler skjer ofte under tidspress og påtrykk fra mange hold, og vår erfaring er at beslutningstakerne ikke alltid har nødvendig kunnskap om pressens særegne stilling.

For det andre er NRK bekymret for at lovbestemmelsen kan skape usikkerhet i det daglige om hvor grensene går. Bare det at det finnes et fotografiforbud og forbud mot film- og lydopptak med uklare grenser, vil kunne ha en «nedkjølende effekt» både når det gjelder medienes egen journalistiske virksomhet, og tilgangen på slikt materiale fra andre. Dette kommer i tillegg til bekymringen nevnt ovenfor, om hvordan rettsstridsreservasjonen faktisk vil håndheves hvis det først er tatt bilder eller gjort film- eller lydopptak.

NRK mener samlet sett at lovforslaget er svært problematisk fordi det vesentlig kan begrense medienes virksomhet og evne til å utføre sin samfunnsrolle.

3.2. «Anskaffer»

Vi har ovenfor gjennomgått eksempler der *mediene selv* fremstiller det aktuelle materialet. Lovforslaget omfatter imidlertid også tilfeller der mediene mottar

tips som inneholder privatlivskrenkende lyd-, bilde- og/eller filmmateriale som *andre personer* har tatt fra åsteder eller andre hendelser.

I høringsnotatet formuleres det slik at kun den som aktivt gjør forsøk på å anskaffe slikt materiale, vil rammes av bestemmelsen, jf. punkt 5.5. Hvor mye som kreves av aktivitet, er usikkert ettersom det ifølge departementet vil bero på en konkret vurdering. Eksempelvis vil det være usikkert om konkrete etterlysninger fra media om bilder/film fra personer som er til stede ved aktuelle ulykkeshendelser, vil rammes av bestemmelsen. Særsilt i den innledende fasen av medienes dekning av en nyhetshendelse er dette aktuelt.

Lovbestemmelsen har også en side mot avsenderen, som etter ordlyden vil kunne straffes for å ha delt materialet med media, jf. punkt 3.3, i tillegg til at fotografen (hvis dette er en annen person) vil kunne rammes av fremstillingsalternativet, jf. punkt 3.1. Hvis det er usikkerhet knyttet til om vedkommende i slike tilfeller risikerer straff, vil det kunne ha stor betydning for medienes tilgang på informasjon om forhold av potensielt stor allmenn interesse.

I tillegg til forskjellige former for privatlivskrenkende materiale fra åsteder eller andre hendelser, vil ordlyden også ramme medienes forsøk på å få tilgang til avslørende materiale spredt av andre (for eksempel intime bilder knyttet til offentlige personer mv.), som ledd i en vurdering av om saken bør omtales som en nyhetssak. Selv om det neppe vil komme på tale å publisere slikt materiale, enten av presseetiske grunner eller fordi publiseringen ikke lar seg forsvare vurdert opp mot hensynet til privatlivets fred, vil det være avgjørende å ha sett hva slags materiale det er tale om før saken eventuelt omtales. Dette er en nødvendig del av den journalistiske arbeidsmetoden for å undersøke fakta og besørge kildekritikk for å skaffe mest mulig korrekt informasjon om saken.

Mediene er, som nevnt, helt avhengig av å få tilgang til informasjon og materiale via kilder. En kriminalisering av kilder som anskaffer lyd- og bilde-materiale for å gi dokumentasjon til medier i saker av allmenn interesse vil derfor legge svært alvorlige begrensninger på medienes mulighet til å fylle sin samfunnsrolle.

NRK mener også at alle forbeholdene og presiseringene for hvilke tilfeller av anskaffelse som skal rammes, jf. høringsnotatet punkt 4.7.3 og 5.5, viser at bestemmelsen vil bli vanskelig å håndheve i praksis.

3.3. «Gjør tilgjengelig for en annen»

Lovforslaget innebærer at også tilgjengeliggjøring som ikke er «offentlig», vil bli rammet av straffebestemmelsen. Dette er en utvidelse fra dagens rettstilstand, jf. straffelovens § 267.

Medienes *publisering* av privatlivskrenkende materiale vil klart rammes av ordlyden på samme måte som etter dagens § 267. Ettersom medienes publisering alltid vil være «offentlig» i straffelovens forstand, vil forslaget til

§267a som omhandler publisering til allmennheten i realiteten ikke medføre noen straffeskjerpelse.

En situasjon som derimot kan tenkes å være omfattet av den nye ordlyden, er visning av privatlivskrenkende materiale internt i en redaksjon i forbindelse med arbeidet med saker som nevnt under punkt 3.1 og 3.2. Slik deling vil være en nødvendig del av den redaksjonelle vurderingen som foretas av saken. Vi vil her samtidig forsikre om at privatlivskrenkende materiale behandles som sensitivt stoff av NRKs redaksjoner, og at man er varsom med deling av innholdet internt i redaksjonene. Like fullt vil en ansvarlig behandling kunne innebære behov for å dele materialet med for eksempel redaktører eller vaksjefer, og i enkelte tilfeller også med medienes egne advokater, for grundig vurdering av materialet og eventuell bruk av dette.

NRK anser det som svært problematisk at handlinger som beskrevet over, rammes av ordlyden i den nye straffebestemmelsen. Vi mener det er nødvendig å tydeliggjøre at bestemmelsen ikke skal få anvendelse på medienes virksomhet, se nærmere om dette under 4.

4. NRKs alternative forslag til løsninger

4.1. Tilpasse lovforslagets alternativ 1 - ta ut alternativene «fremstiller» og «anskaffer» og innsnevre omfanget av delingsalternativet

Gjennomgangen ovenfor viser at det særlig er kriminaliseringen av *fremstilling* og *anskaffelse* av privatlivskrenkende materiale som er problematisk for medienes del. NRK mener en slik kriminalisering kan være i strid med EMK art. 10, jf. redegjørelsen i pkt. 2 over. Vi mener videre at det er viktig å endre bestemmelsen slik at det ikke blir straffbart å dele innhold med og innad i en presseredaksjon, som følge av at kravet til «offentlig» meddelelse foreslås fjernet.

NRK kan ikke se at det i høringsnotatet er ført noen tilstrekkelig begrunnelse for å innføre en straffebestemmelse som rammer mediene som vist foran. Så vidt vi kjenner til inneholder verken svensk og dansk lovgivning inneholder noen tilsvarende straffebestemmelse mot å fremstille eller anskaffe slikt materiale.

NRKs syn er følgelig at det samlet sett er så mange betenkeligheter med denne delen av forslaget, at forslaget på dette punktet bør skrinlegges. NRK foreslår at ny § 267 a begrenses til å forby deling av privatlivskrenkende materiale, og har følgende forslag til ordlyd:

§ 267 a Tilgjengeliggjøring av privatlivskrenkende lyd- eller bildemateriale

«Den som uberettiget [og uten samtykke] gjør tilgjengelig for en annen lyd- eller bildemateriale som er særlig egnet til å krenke noens privatliv, straffes med fengsel inntil 1 år. Tilgjengeliggjøring overfor, eller innad i, redaktørstyrte medier straffes ikke.»

4.2. Vedta alternativ 3 i lovforslaget – nytt annet ledd i § 267 med en presisering

Dersom departementet ikke velger å tilpasse alternativ 1 i lovforslaget, anbefaler NRK at man innfører alternativ 3 i lovforslaget med en presisering. Alternativ 3 er i stor grad sammenfallende med tilsvarende lovgivning i Sverige og Danmark ved at det er tilgjengeliggjøringen av materialet som er straffbart, og ikke anskaffelsen eller fremstillingen. Vi oppfatter også at det vil være i samsvar med oppdraget Stortinget ga departementet, nemlig å tydeliggjøre straffbarheten ved uberettiget *deling* av privatlivskrenkende innhold. Forslaget griper også i langt mindre grad inn i mediernes journalistiske virksomhet da bestemmelsen kun vil ramme formidling av innholdet.

Ettersom departementet foreslår at det ikke lenger skal være et krav om «offentlig» formidling, kan bestemmelsen som nevnt over i pkt. 3 også ramme deling med og innad i presseredaksjoner av materiale som kan ha allmenn interesse.

For å tydeliggjøre at bestemmelsen ikke skal ramme slik formidling, foreslår NRK følgende presisering til § 267 2. ledd [vår understrekning]:

§ 267 (2)

«På samme måte straffes den som krenker privatlivets fred eller volder fare for dette ved uberettiget å formidle lyd- eller bildemateriale av åpenbart privat karakter, såfremt formidlingen ikke kan ha allmenn interesse. Formidling overfor, eller innad i, redaktørstyrte medier straffes ikke.»

4.3. Vedta alternativ 1 i lovforslaget, men gjøre et generelt unntak for mediene

Hvis departementet mener at lovforslaget i høringsnotatet skal opprettholdes for både fremstilling, anskaffelse og deling, må det gjøres et eksplisitt unntak for personer som har befatning med slikt materiale for redaktørstyrte journalistiske medier. Unntaket må gjelde personer som gjør dette i sin tjeneste for redaktørstyrte medier, og for kilder og andre som fremskaffer materialet for å dele dette med mediene.

For at mediene skal kunne utøve sin samfunnsrolle er det avgjørende at pressen har tilgang til informasjon fra kilder uten hindringer fra myndighetene. Mediernes funksjon som informasjonsformidler og «vaktbikkje» er helt avhengig av opplysninger og dokumentasjon fra kilder for å rette søkelys på saker av allmenn interesse. Dersom departementet opprettholder forslaget om å kriminalisere fremstilling og anskaffelse av privatlivskrenkende materiale, er det nødvendig å gjøre unntak for kilders og medias befatning med materialet.

Dette kan for eksempel inntas som ny § 267d i bestemmelsen;

§ 267d:

«Befatning med privatlivskrenkende lyd- og bildemateriale som nevnt i §§ 267a-c som foretas av personer for redaktørstyrte medier, jfr. mediefridomslova § 2 [tilsvarende foreslått i ny medieansvarslov § 2], straffes ikke.»

5. Oppsummering

NRK har forståelse for ønsket om å innføre en straffebestemmelse som rammer uberettiget befatning med materiale som er egnet til å krenke privatlivet til enkeltpersoner. Vår alvorlige innvending er, som beskrevet ovenfor, at forslaget til ny lovbestemmelse er for vidtrekkende. Bestemmelsen vil etter sin ordlyd gjøre en rekke handlinger knyttet til slikt materiale straffbart, herunder medienes innhenting av dokumentasjon og fotografering/opptak fra åsteder og andre hendelser som kan ha allmenn interesse.

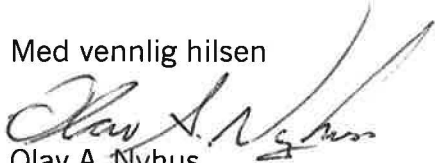
For kunne oppfylle sin samfunnsrolle er mediene avhengig av å motta informasjon fra øyevitner og kilder som sitter på dokumentasjon og materiale som avdekker lovbrudd og andre alvorlige forhold. Dersom kildenes befatning med slikt lyd- og bildemateriale gjøres straffbart, vil forslaget begrense medienes tilgang til informasjon av allmenn interesse. Det er en alvorlig konsekvens som igjen rammer allmenheten og dens rett til å motta opplysninger av betydning fra media.

Det er videre en klar risiko for at praktiseringen av en slik bestemmelse vil kunne føre til innstramming av pressens handlerom og ha en nedkjølende effekt på medienes tilgang til informasjon som kan ha allmenn interesse.

Slik NRK leser høringsnotatet, er det ikke departementets hensikt at den foreslåtte straffebestemmelsen skal ramme pressens arbeidsvilkår eller medienes rett til å motta informasjon fra kilder. NRK savner derfor en grundigere vurdering av lovforslaget opp mot ytrings- og informasjonsfriheten og medias konvensjonsbeskyttede rolle, for å unngå at medias arbeidsmetoder blir kriminalisert og derigjennom at allmennhetens tilgang på viktig informasjon begrenses.

NRK er på denne bakgrunn uenig i forslaget til ny lovbestemmelse slik det er fremlagt i høringsnotatet av 26. juni 2018. Vi ber om at våre innspill til alternative løsninger i pkt. 4 blir vurdert og hensyntatt.

Med vennlig hilsen

Olav A. Nyhus

Juridisk direktør

olav.nyhus@nrk.no